

Πολυπολιτισμικότητα, μετανάστες και βιβλιοθήκες: η ελληνική πραγματικότητα

Γεωργία Ζέρβα,¹ Πανωραία Γαϊτάνου²

¹ Βιβλιοθηκονόμος, zervageorgia88@gmail.com

² Ομάδα Βάσεων Δεδομένων & Πληροφοριακών Συστημάτων, Εργαστήριο Ψηφιακών Βιβλιοθηκών & Ηλεκτρονικής Δημοσίευσης, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, rgaitanou@ionio.gr

Εισαγωγή

Οι βιβλιοθήκες, ως ζωντανοί οργανισμοί, οφείλουν να αφουγκράζονται την κοινωνία και να προσαρμόζονται στις ανάγκες της. Αυτό που όλοι μας αντιλαμβανόμαστε καθημερινά, είναι ότι η σύγχρονη κοινωνία μεταβάλλεται διαρκώς, σε κάθε της έκφανση και γίνεται πολυπολιτισμική. Οι πολίτες αλλάζουν, οι συνθήκες και οι εκάστοτε ανάγκες διαρκώς μεταβάλλονται και το ίδιο οφείλουν να κάνουν και οι βιβλιοθήκες. Ο ρόλος τους πρέπει να μετεξελιχτεί με βάση τις σύγχρονες επιταγές της κοινωνίας και να εμποτιστεί με αξίες και ιδεώδη όπως αυτό της ελεύθερης διακίνησης ιδεών, της καινοτομίας, κλπ.

Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να παρουσιάσει το ρόλο που οφείλουν να διαδραματίσουν οι σύγχρονες ελληνικές βιβλιοθήκες προκειμένου να ενσωματώσουν επιτυχώς στους κόλπους της κοινωνίας την ευπαθή ομάδα των μεταναστών.

Μετανάστες και πολυπολιτισμικότητα

Η Ελλάδα αφενός ως χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφετέρου δε λόγω της γεωπολιτικής θέσης της, αποτελούσε ανέκαθεν τη φυσική πύλη προς την Ευρώπη για μεγάλο μεταναστευτικό κύμα από την Αφρική αλλά και από την Ασία (κυρίως από τα Αραβικά Έθνη). Στη σημερινή εποχή στην Ελλάδα έχει δημιουργηθεί ένα μωσαϊκό εθνικοτήτων, η λεγόμενη πολυπολιτισμικότητα. Με τον όρο πολυπολιτισμικότητα ή διαφορετικά πολιτισμική ποικιλότητα εννοούμε τη συνύπαρξη, σ' ένα δεδομένο γεωγραφικό χώρο, μιας πολλαπλής ετερότητας, η οποία κυρίως εδράζεται σε εθνοτική, θρησκευτική και γλωσσική διαφορά. Με άλλα λόγια, η έννοια της πολυπολιτισμικότητας ταυτίζεται με την ετερότητα μέσα στην κοινωνία.

Η ελληνική κοινωνία αν και ποτέ δεν υπήρξε απόλυτα ομοιογενής, καθώς πάντα συνυπήρχαν και συμβίωναν πληθυσμιακές ομάδες με διαφορετικές παραδόσεις, θρησκευτικές πεποιθήσεις και αξίες, τα τελευταία χρόνια μεταμορφώθηκε σε πολυεθνική και πολυπολιτισμική κοινωνία.

Οι μετανάστες αναζητούν άσυλο στη χώρα, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, κοινωνικά και οικονομικά, ώστε να συνεχιστεί η ζωή τους με αξιοπρέπεια σε ασφαλείς συνθήκες. Η προσαρμογή τους είναι δύσκολη και χρειάζεται συμπαραστάση στο τελείως διαφορετικό πολιτιστικό περιβάλλον με δυσκολία στη γλώσσα και στην κουλτούρα. Η ελληνική κοινωνία οφείλει να φροντίσει για τη σταδιακή και ομαλή ενσωμάτωσή τους, καθώς ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους συνεισφέρει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Νομοθετικό πλαίσιο των Δικαιωμάτων των μεταναστών

Διεθνής Νομοθεσία

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών (1948), υποστηρίζει ότι θα πρέπει να προστατεύονται τα βασικά δικαιώματα όλων των ανθρώπων, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια τους. Το άρθρο 5 της Διεθνούς Σύμβαση για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων (1966) ορίζει ότι: «...τα κράτη αναλαμβάνουν να εξαλείψουν τις φυλετικές διακρίσεις και να εγγυηθούν την ισότητα του καθένα ως προς την απόλαυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλεια» [1].

Το άρθρο 7 Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία των Δικαιωμάτων των Μεταναστών Εργατών και των Μελών των Οικογενειών τους (1990) διασφαλίζει ότι: «...τα κράτη αναλαμβάνουν να σεβαστούν και να εξασφαλίσουν σε όλους τους διακινούμενους εργαζομένους και τα μέλη των οικογενειών τους που βρίσκονται στο έδαφός τους, τα δικαιώματα που προβλέπονται στη Συνθήκη χωρίς διάκριση οποιουδήποτε είδους». Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τα δικαιώματα των μεταναστών προστατεύονται από τη Συνθήκη-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Νομικό Καθεστώς των Μεταναστών Εργαζομένων, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Ιθαγένεια και τον αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη [1]. Σύμφωνα με τα άρθρα 1, 14, 31, 35 και 47 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία υπάγονται στα κεφάλαια «Αξιοπρέπεια», «Ελευθερίες», «Αλληλεγγύη» και «Δικαιοσύνη», διασφαλίζουν το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στην εκπαίδευση, σε δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας, στην προστασία της υγείας και στο δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής στη δικαιοσύνη [2].

Ελληνική νομοθεσία

Το άρθρο 5 (παρ. 2) του Συντάγματος, ορίζει ρητά ότι «όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων» [1].

Στις 23.08.2005 δημοσιεύθηκε ο νόμος 3386, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2006, σχετικά με την «Είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια» σε αντικατάσταση του ν.2910/01. Ο νόμος αυτός ρυθμίζει θέματα που αφορούν κυρίως στις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών, στα θέματα απέλασης και στην κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών. Σημαντικά σημεία του νέου νόμου είναι [1]:

- Η ενοποίηση της άδειας διαμονής και εργασίας σε μία πράξη, η οποία εκδίδεται από το Γενικό Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Η Περιφέρεια έχει τη δυνατότητα να καλέσει τον υπήκοο τρίτης χώρας για συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής Μετανάστευσης, ενώ η τελευταία παρέχει τη γνώμη της για κάθε περίπτωση που της ζητηθεί από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας.
- Η απλούστευση της διαδικασίας υποβολής της αίτησης για την χορήγηση άδειας διαμονής.
- Η καθιέρωση σαφών προϋποθέσεων για τη διευκόλυνση της οικογενειακής επανένωσης.
- Η δημιουργία δομής στους Δήμους, για την παροχή πληροφόρησης στον αλλοδαπό.

Τέλος, βάσει του άρθρου 66 του ν.3386/05, όπου γίνεται λόγος για την εφαρμογή Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης με αντικείμενο την ομαλή και με γοργούς ρυθμούς προώθηση της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών που ζουν νόμιμα στην Ελλάδα, παρουσιάστηκε από το Υπουργείο, το 2007, το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ (2007-2013).

Το πρόγραμμα αφορά στην ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σε φαινόμενα περιθωριοποίησης, ρατσισμού και ξενοφοβίας, στην πληροφόρηση, στην εξυπηρέτηση και τη συμβουλευτική υποστήριξη των υπηκόων τρίτων χωρών και, τέλος, στη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε υπηρεσίες απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας, στέγασης και πολιτισμού.

Προσφερόμενες υπηρεσίες Βιβλιοθηκών

Η μετανάστευση δεν αποτελεί ένα φαινόμενο των τελευταίων ετών αλλά μια παγκόσμια πραγματικότητα. Η ιστορία των ανθρώπων βασίστηκε στις μετακινήσεις πληθυσμών. Στη χώρα μας, όπως και σε όλο τον κόσμο, παράγοντες όπως η ανεργία ή το χαμηλό εισόδημα, αλλά κυρίως η γλώσσα δυσκολεύουν την ομαλή ενσωμάτωση των μεταναστών στις κοινωνίες.

Οι μετανάστες έχουν την ανάγκη να νιώθουν ασφαλή και ισότιμα μέλη της κοινωνίας, για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εδραιωθεί η έννοια της μετανάστευσης μέσω της εκπαίδευσης. Η γνώση, η πληροφόρηση αλλά και η ψυχαγωγία θα πρέπει να παρέχονται σε όλα τα μέλη της κοινωνίας ανεξαρτήτως ιδιαίτερων χαρακτηριστικών εθνικών, θρησκευτικών, ηλικίας, φυλής, φύλου ή κοινωνικής τάξης, όπως ορίζεται από το Μανιφέστο της IFLA/UNESCO για τις Δημόσιες Βιβλιοθήκες το 1994 [3]. Η Βιβλιοθήκη θα πρέπει να αποτελεί τον μεγαλύτερο χορηγό γνώσης και να παρέχει πληροφορίες και δράσεις που θα διευκολύνουν την ομαλή ένταξή τους. Ο βιβλιοθηκονόμος θα πρέπει να προσεγγίζει φιλικά, χωρίς προκαταλήψεις, με κατανόηση για τα όποια επικοινωνιακά προβλήματα και προσφέροντας ηθική υποστήριξη, γιατί έτσι τα άτομα θα αποκτήσουν κοινωνική ταυτότητα και κίνητρα για να γίνουν μέλη της κοινωνίας.

Οι Βιβλιοθήκες για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες που επιβάλλει η σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα θα χρειαστεί να κάνουν νέα βήματα προκειμένου να εξυπηρετήσουν το κοινό τους και να δημιουργήσουν προγράμματα πολιτιστικά τα οποία θα διασφαλίζουν τη συνοχή της κοινωνίας, δείχνοντας τον απαραίτητο σεβασμό στις παραδόσεις, τις αξίες και τις ιδιαιτερότητες των μειοψηφιών τους. Σταδιακά έχουν αρχίσει να ανταποκρίνονται στην πολιτιστική πολυμορφία που χαρακτηρίζει τις κοινωνίες, προσφέροντας πληθώρα υπηρεσιών και προγραμμάτων. Κι αυτό γιατί έχουν αρχίσει να αντιλαμβάνονται πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος τους στην κοινωνική ενσωμάτωση.

Παραδείγματα ξένων Βιβλιοθηκών

Οι Βιβλιοθήκες του εξωτερικού επωφελήθηκαν από τις εμπειρίες άλλων και σε συνεργασία με μορφωτικά ιδρύματα ανά τον κόσμο ακολούθησαν επιτυχημένα προγράμματα και υιοθέτησαν καλές ιδέες προκειμένου να διευρύνουν τις υπηρεσίες τους.

Αυτό το παράδειγμα ακολούθησε και η Γερμανία και δημιούργησε την «Διεθνή Βιβλιοθήκη», η οποία παρέχει ειδικά τμήματα με σκοπό να βοηθήσει τους αλλοδαπούς πολίτες να μάθουν την γερμανική γλώσσα, γι' αυτό και επέκτειναν τον τομέα έντυπου και οπτικοακουστικού υλικού, που αφορά το θέμα «Διδασκαλία - Εκμάθηση Γερμανικής Γλώσσας» [4]. Ο Οργανισμός Βιβλιοθηκών της Δανίας (Danish Library Agency, DLA) έχει αναλάβει πολλές πρωτοβουλίες ώστε να δώσει έμφαση στο ρόλο των βιβλιοθηκών ως προς τους μετανάστες. Μεταξύ άλλων, η ίδρυση καφετεριών για μελέτη σε δημόσιες βιβλιοθήκες, έχοντας ως στόχο την ενίσχυση της ένταξης. Μια ιδέα που προέκυψε από προηγούμενα προγράμματα. Επίσης, το "Job Corner", μια υπηρεσία από το προσωπικό της βιβλιοθήκης σε συνεργασία με τις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας, όπου

προσφέρεται προσωπική βοήθεια στη συμπλήρωση των αιτήσεων για εργασία, γενικό πλάνο και διόρθωση επιστολών, προετοιμασία βιογραφικών κλπ. [5].

Οι βιβλιοθήκες στη Νορβηγία συνεργάστηκαν στο πρόγραμμα “Desire to read, language, ICT”, το οποίο αποτελεί συνέχεια ενός παλαιότερου προγράμματος και είναι η κύρια πηγή των μεταναστών για να μάθουν την γλώσσα [6]. Τέλος, η Ένωση Αμερικανικών Βιβλιοθηκών (American Library Association, ALA) αντιτίθεται σε κάθε νομοθεσία που παραβιάζει τα δικαιώματα οποιουδήποτε ατόμου στις Η.Π.Α. ή τις γειτονικές περιοχές της, τους πολίτες ή άλλους κατοίκους να χρησιμοποιούν τις πηγές των βιβλιοθηκών, τα προγράμματα και τις υπηρεσίες σε εθνικό, πολιτειακό και τοπικό επίπεδο (από το Συμβούλιο του ALA, 22 Ιανουαρίου 2007, Σιάτλ, Ουάσινγκτον) [7].

Μετανάστες και ελληνικές βιβλιοθήκες

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει δεχτεί έναν αρκετά μεγάλο αριθμό μεταναστών. Οι κυριότερες εθνικότητες μεταναστών που έχουν έρθει είναι από την Αλβανία, την Βουλγαρία, τη Ρουμανία, την Ουκρανία, το Πακιστάν, τη Ρωσία, τη Γεωργία, την Ινδία και από άλλες χώρες.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ από την απογραφή του 2011, στην Ελλάδα ζουν 10.815.197 άτομα. Από αυτούς το 91,6% (δηλαδή 9.903.268 άτομα) του πληθυσμού είναι Έλληνες και οι υπόλοιποι 911.929 κάτοικοι της χώρας είναι αλλοδαποί, έχουν δηλαδή άλλη υπηκοότητα. Αν ελέγξουμε την εθνικότητά τους διαπιστώνουμε ότι πάνω από το 80% των αλλοδαπών που ζουν στη χώρα μας είναι Ευρωπαίοι, δηλαδή πάνω από 750.000 άτομα. Και οι υπόλοιποι 150.000 είναι Ασιάτες, Αφρικανοί και Αμερικάνοι. Από τις 750.000 των Ευρωπαίων μεταναστών πάνω από 600.000 είναι Βαλκάνιοι και περίπου 70.000 προέρχονται από τις Ευρωπαϊκές Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Γεωργία, Ουκρανία, Ρωσία, Μολδαβία).

Στη χώρα μας ζουν μόνιμα και χιλιάδες Δυτικό - Ευρωπαίοι, με 15.386 Βρετανούς και 10.778 Γερμανούς. Οι μεγαλύτερες εθνικές ομάδες μεταναστών ασιατικής και αφρικανικής προέλευσης είναι οι 34.177 Πακιστανοί, 11.333 Ινδοί, 11.076 Μπανγκλαντέςιους, 10.455 Αιγύπτιοι και 9.804 Φιλιππινέζοι.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των αλλοδαπών κατοίκων της Ελλάδας έχουν οι Αλβανοί, που φτάνουν το μισό εκατομμύριο, δηλαδή 480.824 άτομα (52,7%). Στη δεύτερη θέση βρίσκονται οι μετανάστες από τη Βουλγαρία με 75.915 άτομα (8,3%) και στην τρίτη θέση οι Ρουμάνοι με 46.253 άτομα (ποσοστό 5,1% των ξένων). Στα παραπάνω ποσοστά, πρέπει να σημειωθεί, ότι δεν συμπεριλαμβάνεται το μεγαλύτερο μέρος των λαθρομεταναστών, οι οποίοι δεν απογράφηκαν.

Στην Ελλάδα οι βιβλιοθήκες βρέθηκαν στο σύνολό τους, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, απροετοίμαστες να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο των μεταναστών. Η Βιβλιοθήκη Χαϊδαρίου προσφέρει υπηρεσίες που στοχεύουν ειδικά στην εξυπηρέτηση των μεταναστών. Μεταξύ άλλων, πραγματοποιούνται βασικά προγράμματα για μετανάστες, με ενεργό παροχή βοήθειας, με μαθήματα γνώσεων γλωσσών, πληροφορικής κλπ. Υπάρχει συχνή επικοινωνία μεταξύ της βιβλιοθήκης και των μεταναστών για τα προβλήματα που τους απασχολούν, για θέματα γνώσης και εκπαίδευσης κλπ [8]. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η Δημόσια βιβλιοθήκη Βέροιας, η οποία προσφέρει διάφορες υπηρεσίες στους μετανάστες. Η συλλογή βιβλίων και περιοδικών σε άλλες γλώσσες εκτός της ελληνικής είναι διαθέσιμη για το κοινό. Το προσωπικό της βιβλιοθήκης δίνει μεγάλη βαρύτητα στην εξυπηρέτηση των ξένων που ζουν στην περιοχή, βοηθώντας έτσι στην καλύτερη ενσωμάτωσή τους στον κοινωνικό περίγυρο [9].

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη της Νέας Φιλαδέλφειας ξεκίνησε από το 2001 να προσφέρει υπηρεσίες που διευκολύνουν την παραμονή των μεταναστών και των μελών της οικογένειάς τους στην πόλη [10]. Η ενημέρωση είχε γίνει μέσω ενός εντύπου που έγραφε: «Καλωσορίζοντας τους μετανάστες στη Βιβλιοθήκη. Η Βιβλιοθήκη:

- Ανοίγει τις πόρτες της στους μετανάστες της πόλης μας και παρέχει πρόσβαση στη συλλογή της και τις υπηρεσίες της.
- Προσφέρει μαθήματα ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς.
- Παρέχει δωρεάν πρόσβαση στους υπολογιστές και στο Διαδίκτυο.
- Στηρίζει τους μαθητές στις σχολικές εργασίες τους.
- Ενθαρρύνει τη συμμετοχή στα πολιτιστικά και εκπαιδευτικά προγράμματα του Πνευματικού Κέντρου».

Αυτά είναι λίγα από τα παραδείγματα, καθώς οι περισσότερες βιβλιοθήκες της χώρας μας έχουν αρχίσει σταδιακά να ανοίγουν τις πόρτες τους στους μετανάστες-χρήστες και να παρέχουν όσο το δυνατόν περισσότερες και πιο ποιοτικές υπηρεσίες.

Ο ρόλος του σύγχρονου βιβλιοθηκονόμου-επιστήμονα της πληροφόρησης

«Παραδοσιακά οι υπηρεσίες πληροφόρησης των βιβλιοθηκονόμων, εστιάζονταν στο να βοηθούν τους χρήστες να εντοπίσουν το υλικό που βρισκόταν πάνω στα ράφια και μέσα στο κτίριο της βιβλιοθήκης. Με την εμφάνιση της ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει όχι μόνο να εκπαιδεύουν τους χρήστες για τις πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται μέσα στη βιβλιοθήκη αλλά να υποδεικνύουν ταυτόχρονα την ύπαρξη άλλων πηγών πληροφόρησης καθώς και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτά. Πρέπει να κάνουν γνωστούς στους χρήστες άλλους τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς καταλόγους και παντός είδους ηλεκτρονικές βάσεις πληροφόρησης βοηθώντας τους έτσι να έχουν πρόσβαση στη μέγιστη δυνατή πληροφόρηση» [11].

Σε γενικές γραμμές, ο βιβλιοθηκονόμος οφείλει να είναι ευέλικτος και δημιουργικός, να έχει επικοινωνιακά προσόντα αλλά ταυτόχρονα να εμπνέει εμπιστοσύνη και διακριτικότητα, να έχει εκπαιδευτική ικανότητα, τη δυνατότητα να διδάξει στους χρήστες πώς να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες σωστά [12]. Επιπλέον, πρέπει να ενημερώνεται συνεχώς για τις νέες τεχνολογίες τόσο στον τομέα της Βιβλιοθηκονομίας, όσο και στους τομείς που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μαζί της. Οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να υποστηρίζουν τις αρχές της πνευματικής ελευθερίας, το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφόρηση και της ελευθερίας της έκφρασης. Πρέπει να παρέχουν ισότιμα και χωρίς διακρίσεις τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης σε όλους τους χρήστες ανεξάρτητα από το εθνικό, το πολιτιστικό, το θρησκευτικό ή το γλωσσικό τους υπόβαθρο [12].

Επίλογος-Συμπεράσματα

Οι βιβλιοθήκες μπορούν και πρέπει να παίξουν ενεργό ρόλο στην ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία. Οφείλουν να υποδέχονται ισότιμα τους μετανάστες και να τους βοηθούν να ενταχθούν στη νέα χώρα, οδηγώντας τους στη μάθηση και την εκπαίδευση μέσα από ευχάριστες διαδικασίες και, το κυριότερο, αξιοποιώντας τους χαμηλότερους δυνατούς πόρους.

Στην Ελλάδα, το τελευταίο διάστημα, οι βιβλιοθήκες έχουν αρχίσει δειλά να ανταποκρίνονται στην πολιτιστική πολυμορφία που χαρακτηρίζει την κοινωνία μας προσφέροντας πληθώρα υπηρεσιών και προγραμμάτων. Και αυτό γιατί ολοένα και περισσότερες βιβλιοθήκες αντιλαμβάνονται το ρόλο τους ως χώροι κοινωνικής

ενσωμάτωσης. Καθοριστική ήταν και η συμβολή της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης Future Library [13], καθώς όλο και περισσότερες βιβλιοθήκες έχουν μπει στο πρόγραμμα, το οποίο αποσκοπεί στο να διαμορφώσει «βιβλιοθήκες που να λειτουργούν ως κέντρα ίσων ευκαιριών για όλους, ώστε να αποτελέσουν σημαντικό μοχλό για την κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική αλλαγή της χώρας».

Σύμφωνα με την διακήρυξη της IFLA η πολυπολιτισμική βιβλιοθήκη αναμένει από όλους τους τύπους βιβλιοθηκών να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη και ενιαία προσέγγιση στο θέμα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Οι βασικές δραστηριότητες των βιβλιοθηκονομικών υπηρεσιών πληροφόρησης για τις πολιτισμικά και γλωσσολογικά διαφοροποιημένες κοινότητες είναι κεντρικές, όχι «ξεχωριστές» ή «πρόσθετες» και πρέπει πάντα να σχεδιάζονται με σκοπό να ικανοποιήσουν τις τοπικές ή συγκεκριμένες ανάγκες.

Οι βιβλιοθήκες δεν πρέπει να περιθωριοποιήσουν κανέναν. Αντιθέτως, θα πρέπει να φροντίσουν ώστε να μετέχουν όλοι στην ελληνική παιδεία ανεξάρτητα από την καταγωγή τους. Οφείλουν να:

- Ανταποκρίνονται στην πολιτιστική πολυμορφία που χαρακτηρίζει την κοινωνία και να προάγουν μια κοινωνία αρμονική που θα δείχνει σεβασμό στις αξίες, στις παραδόσεις και στις ιδιαιτερότητες των μειοψηφιών τους.
- Διοργανώνουν εκδηλώσεις διαφόρων εθνοτήτων, ώστε όλοι οι κάτοικοι που ζουν σ'αυτή την πόλη να γνωριστούν και να ανταλλάξουν ιδέες και απόψεις. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες, οι μετανάστες επιπλέον θα έχουν την ευκαιρία να αναδείξουν τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες και τις παραδόσεις τους.
- Δημιουργήσουν πολυπολιτισμικές συλλογές (με έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό).
- Δημιουργήσουν σε συνεργασία με το δήμο τους, προγράμματα εξοικείωσης των μεταναστών με την πόλη ή την κοινότητα στην οποία υπάγονται, όπως επίσης και "οδηγούς για μετανάστες", όπου θα παρέχονται πληροφορίες για τις υπηρεσίες που προσφέρονται, τρόποι αναζήτησης εργασίας και προγράμματα εκπαίδευσης, πώς μπορούν να βελτιώσουν τις γλωσσικές τους ικανότητες και πώς θα αναζητήσουν κάθε είδους βοήθεια.
- Δημιουργήσουν προγράμματα εκμάθησης ελληνικών στους χώρους της βιβλιοθήκης.
- Έχουν προσωπικό το οποίο θα κρατά θετική στάση απέναντι στη γλωσσική και πολιτισμική ετερότητα. Αυτό σημαίνει την υιοθέτηση μιας πολυπολιτισμικής προοπτικής και την καθιέρωση μιας πολυπολιτισμικής συμπεριφοράς στη βιβλιοθήκη.

Οι βιβλιοθήκες μέσω των υπηρεσιών και των προγραμμάτων τους οφείλουν να μεριμνήσουν για τις ανάγκες των μεταναστών. Να αποτελούν χώρο μάθησης που βασίζεται στη συζήτηση, την ανταλλαγή εμπειριών και γνώσεων και τον χώρο που θα προωθεί την ισότητα και την αλληλεγγύη, θα προαγάγει τις δυνατότητες και κυρίως θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες. Θα είναι ένας χώρος που θα εξυπηρετεί τις ανάγκες όλης της κοινωνίας ανεξάρτητα από την καταγωγή τους.

Αναφορές:

Οργανισμός Πρόνοιας και Πολιτικής Προστασίας Δήμου Αμαρουσίου, *Οδηγός στήριξης ευπαθών κοινωνικά ομάδων*, Αθήνα, 2008 διαθέσιμο στο <http://www.dcy.gr/Portals/0/Docs/AMEA.pdf> [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]

Τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεταναστών που διαμένουν παράτυπα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διαθέσιμο στο http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1848-FRA-Factsheet_FRIM_EL_BAT.pdf [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]

- IFLA/ Unesco- Public Library Manifesto 1994, διαθέσιμο στο <http://www.ifla.org/publications/iflaunesco-public-library-manifesto-1994> [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]
- Dagmar Giersberg, *Καλές ιδέες από την άλλη όχθη του Ατλαντικού - Η Διεθνής Βιβλιοθήκη στη Φρανκφούρτη*, διαθέσιμο στο <http://www.goethe.de/ins/gr/lp/kul/szd/bib/el2213430.htm> [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]
- Anne-Marie Schmidt, *Δημόσιες βιβλιοθήκες - Πύλες ενσωμάτωσης: Προγράμματα, πολιτικές και δράσεις στη Δανία*, διαθέσιμο στο <http://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11492/stau010.pdf?sequence=1> [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]
- Anne Kristin Undlien, Libraries inspire immigrants to read, *Scandinavian Library Quarterly*, 45(4) 2012, διαθέσιμο στο <http://slq.nu/?article=volume-45-no-4-2012-3> [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]
- Sandra Balderrama, *Crossroads signify choices: USA Public Libraries & Multiculturalism - Τα σταυροδρόμια σηματοδοτούν επιλογές: Αμερικάνικες δημόσιες βιβλιοθήκες και πολυπολιτισμικότητα*, Θεσσαλονίκη, 2007, διαθέσιμο στο <http://www.goethe.de/mmo/priv/2593062-STANDARD.pdf> [Ημερομηνία πρόσβασης: 30/7/2013]
- Δέσποινα Μέλλου, *Οι Υπηρεσίες της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χαϊδαρίου σε άτομα με ψυχικές ασθένειες και σε μετανάστες σε συνεργασία με το Καλειδοσκόπιο*, 2007, διαθέσιμο στο <http://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12720> [Ημερομηνία Πρόσβασης: 30/8/2013]
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας, διαθέσιμο στο <http://www.libver.gr> [Ημερομηνία Πρόσβασης: 30/8/2013]
- Ρένα Χωρέμη, Η Δημοτική Βιβλιοθήκη ως χώρος υποδοχής μεταναστών, *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Δημοτικών Βιβλιοθηκών*, Ηράκλειο Αττικής, 4-5 Δεκεμβρίου 2008, διαθέσιμο στο <http://lekythos.library.ucy.ac.cy/bitstream/handle/10797/11803/pansin023.pdf?sequence=1>
- Ανδρέας Κ. Ανδρέου, *Ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης και βιβλιοθήκες: εκπαίδευση και αξιολόγηση*, διαθέσιμο στο <http://eprints.rclis.org/7390/1/kakouris.pdf> [Ημερομηνία Πρόσβασης: 30/8/2013]
- Σοφία Καρανίκα και Γεωργία Χατζηγευσταθίου, *Η πληροφοριακή παιδεία στις ελληνικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες: Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης*, Πτυχιακή Εργασία, Σίνδος, Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, 2009, διαθέσιμο στο <http://eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/10184/1800/KARANIKA.pdf?sequence=1> [Ημερομηνία Πρόσβασης: 30/8/2013]
- Future Library*, διαθέσιμο στο <http://www.futurelibrary.gr/> [Ημερομηνία Πρόσβασης: 30/7/2013]